

**Цифрова адаптація освітнього процесу з підготовки
майбутніх учителів історії в університетах України
та Республіки Польща: компаративний аналіз
ЧЕРЕВИЧНИЙ Геннадій**

***Digital Adaptation of the Educational Process for the Training
of Future Teachers of History at the Universities of Ukraine
and the Republic of Poland: a Comparative Analysis
Gennadii CHEREVYCHNYI***

gscherevichnyj@gmail.com

Системний компаративний аналіз освітнього процесу з підготовки майбутніх учителів історії в університетах України та Республіки Польща концептуально потребує ґрунтовних аналітичних розвідок окресленої проблеми у кожній країні окремо, зокрема в часи цифровізації освітнього простору. Це дасть змогу для виокремлення та обґрунтування певних критеріїв порівняння, які визначатимуть вектори та змістову складову дослідження обраної проблеми.

Зауважимо, що проблемам компаративістики в Україні, зокрема імплементації освітнього досвіду Республіки Польща у практику вітчизняних університетів, приділено значну увагу в наукових працях таких учених, як: Н. Авшенюк [1], І. Андрощук [3], О. Баніт [4], О. Біляковська [5], Е. Вішневська [6], Л. Лук'янова і Н. Ничкало [7] та ін.

Як саме дослідження, так і сама підготовка майбутніх учителів історії в університетах України і Республіки Польща, мають трансдисциплінарне підґрунтя, оскільки у часи цифрової трансформації потребують трансферу знань з різних галузевих напрямів – філософського, педагогічного, психологічного, економічного, інформатичного тощо. Тим самим, у сукупності наукових підходів, що сприятимуть цифровій адаптації, привелегійоватимуть такі, як: системний, трансдисциплінарно-компетентнісний, компаративний та адаптивний. Кожен з підходів уможливлуватиме всебічний розгляд існуючої проблематики та створюватиме у цьому сенсі цілісне уявлення.

Відтак, системний підхід спонукає до формування концептуальної думки про цифрову підготовку майбутніх учителів історії як соціально-педагогічну систему, в якій виокремлено зовнішню та внутрішню підсистеми їхньої професійної підготовки в університетах, уможливлуватиме визначення її структурних елементів (нормативно-правового; соціум-утворювального (середовищного); змістовно-формульовального; методологічно-технологічного, інноваційного), які об'єднуються трансдисциплінарними зв'язками та знаходяться у тісній взаємодії. Наприклад, педагогічній проблемі реалізації системного підходу в навчальному процесі присвячує свої аналітичні розвідки дослідниця І. Андрощук [2]. На нашу думку, системному підходу має відводиться

головуюча місія при аналізі систем цифрової адаптації професійної підготовки майбутніх учителів історії в Україні та у Республіці Польща, що дає змогу розглядати ці системи як соціально-педагогічні феномени двох країн найбільш близьких за ступенем ментальності та стилем формування національної ідентичності, а також за властивими для таких систем компонентами, характеристиками, особливостями.

У тої же час, трансдисциплінарно-компетентнісний підхід є основоположним у дослідженні якісного контексту освітнього процесу університетів України та Республіки Польща з підготовки майбутніх учителів історії в умовах цифровізації, форсмажорних обставин сьогодення – змішаного та дистанційного навчання, викладання навчальних курсів з формування об'єктивного досвіду історії та педагогіки в дистанційному режимі, отримання необхідних знань, умінь і навичок, набуття фахових і суто педагогічних компетенцій учителя історії, зокрема в онлайн-форматі.

Компаративний підхід уможливлуватиме порівняльний аналіз форм, методів професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України та Республіки Польща, дасть змогу вивчити реальні умови функціонування інформаційно-освітніх середовищ з акцентом на фахову складову підготовки; дозволить окреслити шляхи імплементації цифрового досвіду університетів зазначених країн у практику освітньої діяльності. Також завдяки цьому підходу уможливується оцінка зовнішньої та внутрішньої систем професійної підготовки майбутніх учителів історії в Україні та у Республіці Польща шляхом виявлення спільних та відмінних рис, порівняння базових понять і дефініцій дослідження науково-освітньому просторі.

Введення у сукупність зазначених методологій адаптивного підходу забезпечуватиме комплексність вивчення зазначеної проблематики в умовах цифрової трансформації освіти і педагогіки. У тої же час слід зазначити, що цифрова адаптація професійної підготовки майбутніх учителів історії залежатиме від умов функціонування сучасного інформаційно-освітнього середовища університетів як в Україні, так і в Республіці Польща та її організація має враховувати основні положення теорії поколінь [8].

Бібліографія:

1. Авшенюк Н. *Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі*: монографія / кол. ред. Н. М. Авшенюк, В. О. Кудін, О. І. Огієнко, Н. О. Постригач, Л. П. Пуховська. Київ : Педагогічна думка, 2011. 232 с.

2. Андрощук І. Реалізація системного підходу в навчальному процесі як педагогічна проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 7. С. 8-14.

3. Андрощук І. Особливості професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання в Польщі та Великій Британії. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2017. № 7(1). С. 134–139.

4. Баніт О. В. Порівняльний аналіз професійної підготовки менеджерів у

вищих навчальних закладах Польщі та України. *Розбудова єдиного відкритого інформаційного простору освіти – вимога часу*: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. Web-форуму, Київ-Харків, 22–23.03.2018 р. Кропивницький: Вид-во ЛА НАУ, 2018. С. 19–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/710976/> (дата звернення: 30.01.2023).

5. Біляковська О. О. *Система забезпечення якості професійної підготовки майбутніх учителів у Республіці Польща та в Україні: порівняльний аналіз*: монографія / за ред. С. О. Сисоєвої. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 440 с.

6. Вішневська Е. *Професійна підготовка вчителів у Польщі на тлі європейського інтеграційного процесу*: монографія / ред. В. Т. Лозовецької. пер. з пол. Київ: «АртеЕк», 2014. 516 с.

7. Ничкало Н., Лук'янова Л., Хомич Л. *Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід*: наук.-аналіт. доп. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; за ред. В. Кременя. Київ: Вид-во ТОВ «Юрка Любченка». 2021. 54 с.

8. Androshchuk I., Banit O., Shtepura A., Rostoka M., Cherevychnyi G. Modern Information and Educational Environment in the Context of the Theory of Generations. *IJPINT*, 2022. № 9 (1). P. 54–62. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0016.2095>. In: Index Copernicus, кат. «Б».

References:

1. Avsheniuk N. Modernizatsiia pedahohichnoi osvity v yevropeiskomu ta yevroatlantlychnomu osvitnomu prostori: monohrafiia / kol. red. N. M. Avsheniuk, V. O. Kudin, O. I. Ohiienko, N. O. Postryhach, L. P. Pukhovska. Kyiv: Pedahohina dumka, 2011. 232 s.

2. Androshchuk I. Realizatsiia systemnoho pidkходу v navchalnomu protsesi yak pedahohichna problema. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2013. № 7. S. 8–14.

3. Androshchuk I. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv trudovoho navchannia v Polshchi ta Velykii Brytanii. *Porivnialna profesiina pedahohika*. 2017. № 7(1). S. 134–139.

4. Banit O. V. Porivnialnyi analiz profesiinoi pidhotovky menedzheriv u vyshchikh navchalnykh zakladakh Polshchi ta Ukrainy. *Rozbudova yedynoho vidkrytoho informatsiinoho prostoru osvity – vymoha chasu*: zб. матер. Vseukr. nauk.-prakt. Web-форуму, Київ-Харків, 22–23.03.2018 р. Кропивницький: Вид-во ЛА НАУ, 2018. С. 19–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/710976/> (дата звернення: 30.01.2023).

5. Biliakovska O. O. Systema zabezpechennia yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv u Respublitsi Polshcha ta v Ukraini: porivnialnyi analiz: monohrafiia / за ред. С. О. Сисоєвої. Lviv: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 440 с.

6. Vishnevskaya E. Profesiina pidhotovka vchyteliv u Polshchi na tli yevropeiskoho intehtratsiinoho protsesu: monohrafiia / ред. V. T. Lozovetskoii. пер. з пол. Kyiv: «ArteEk», 2014. 516 с.

7. Nychkalo N., Lukianova L., Khomych L. Profesiina pidhotovka vchytelia: ukraïnski realii, zarubizhnyi dosvid: nauk.-analit. dop. / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy,

In-t ped. osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy; za red. V. Kremenia. Kyiv : Vyd-vo TOV «Iurka Liubchenka». 2021. 54 s.

8. Androshchuk I., Banit O., Shtepura A., Rostoka M., Cherevychnyi G. Modern Information and Educational Environment in the Context of the Theory of Generations. IJPINT, 2022. № 9 (1). P. 54–62. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0016.2095>. In: Index Copernicus, kat. «B».

Рекомендації Комітету Ради Європи для розвитку добродесної освіти ЧЕРНЕНКО Юлія

Recommendations of the Committee of the Council of Europe for the development of virtuous education Yuliia CHERNENKO

chernenko@uipa.edu.ua

Повномасштабна війна значно вплинула на усвідомлення цінностей всіх українців. Але ми маємо ще одну війну – з корупцією та недобродесністю, яку українці теж вважають актуальною загрозою нашому майбутньому. За даними Центру аналізу опитувальних досліджень, головною ціллю для розвитку України впродовж наступних десяти років 49% респондентів вбачають відновлення територіальної цілісності України, а другою важливою ціллю – необхідність позбутися корупції, про що зазначили 48% респондентів [1].

Влітку 2022 року Комітет міністрів Ради Європи прийняв Рекомендацію спрямовану на надання допомоги у боротьбі з шахрайством у сфері освіти, адресовану 46 державам-членам, якою є і Україна [2]. Цей новий правовий стандарт структурований за чотирма напрямками: запобігання, кримінальне переслідування, міжнародне співробітництво та моніторинг. У тексті містяться основні рекомендації державам-членам Ради Європи.

Підвищувати рівень обізнаності й інформування закладів освіти, учасників освітнього процесу та освітніх управлінців. Встановити однакові стандарти якості та етики в національних освітніх системах усіх закладів освіти; підвищувати рівень обізнаності про запобігання шахрайству у сфері освіти.

Боротися з плагіатом і використанням документів та змісту, що містять плагіат. В межах національних законодавств рекомендується вжити заходів, щоб надати якомога більше можливостей закладам освіти заборонити та ліквідувати шахрайство в освіті у формі плагіату.

Оновити нормативно-правову базу, закони та практики в питаннях боротьби з шахрайством в освіті у закладах освіти.

Захистити викривачів академічної недобродесності.

Одна з ключових рекомендацій – звести до мінімуму рекламу шахрайських послуг, що посилюється використанням Інтернету та соціальних мереж.

Встановити чіткі кодекси професійної поведінки.